ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 16. listopadu 2004

o režimu podpory Německa lihovarům na výrobu obilných pálenek

(oznámeno pod číslem K(2004) 3953)

Pouze německé znění je závazné

(Text s významem pro EHP)

(2006/240/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 88 odst. 2 první pododstavec této smlouvy,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru, a zejména na čl. 62 odst. 1 písm. a) této dohody,

poté, co Komise vyzvala zúčastněné strany, aby předložily připomínky podle výše uvedených ustanovení [1] a s ohledem na tyto připomínky,

vzhledem k těmto důvodům:

I. POSTUP

(1) Dopisem ze dne 22. listopadu 2000 šest německých průmyslových výrobců, kteří jsou členy svazu průmyslových lihovarů, podalo stížnost Komisi na změnu německého zákona o monopolu na lihoviny (Branntweinmonopolgesetz) ze dne 2. května 1976 zákonem o konsolidaci rozpočtu (Haushaltssanierungsgesetz) ze dne 22. prosince 1999 [2].

(2) Stěžovatelé žádali, aby bylo stanoveno, že německý zákonodárce zavedl změnou zákona o monopolu na lihoviny [3] režim, který porušuje článek 87 Smlouvy o ES, neboť zachází nerovně s průmyslovými a zemědělskými lihovary na výrobu obilných pálenek, které měly doposud bez rozdílu nárok na podporu, jelikož nyní jsou pro podporu způsobilí pouze zemědělští výrobci. Uplatňují, že nový režim zajišťuje zemědělským lihovarům na výrobu obilných pálenek nespornou výhodu, která by měla být posouzena jako podpora neslučitelná s pravidly Společenství pro hospodářskou soutěž.

(3) Komise poprvé požádala Německo o bližší informace k namítaným změnám dne 3. ledna 2001. Německo odpovědělo dopisem ze dne 14. února, přičemž odkázalo na skutečnost, že sporná opatření podpory byla již Komisi oznámena v roce 1976 a že nový zákon slouží pouze ke zlepšení stávající úpravy. Komise se dne 16. března 2001 obrátila na Německo s dalšími dotazy, které pak požádalo o prodloužení lhůty. Tu Komise poskytla dopisem ze dne 9. dubna 2001.

(4) Komise obdržela odpověď Německa dne 24. dubna 2001. Své první závěry a komenáře předala Komise dne 19. listopadu. Dopisem ze dne 19. prosince 2001 potvrdilo Německo své závěry ze dne 14. února 2001 a znovu ubezpečilo, že sporné podpory jsou v souladu s právními předpisy Společenství.

(5) Dopisem ze dne 22. února 2002 požádala Komise Německo podle čl. 17 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES [4], o stanovisko a předložení vhodných návrhů, jak by mohla být legislativa týkající se podpor pro lihovary uvedena do souladu s čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Německo písemně informovalo dne 19. března Komisi, že taková opatření nepovažuje za nutná, jelikož se závěry Komise nesouhlasí. To platí zejména pro závěr, podle kterého je obilná pálenka průmyslový a nikoli zemědělský produkt.

(6) V rozhodnutí ze dne 19. června 2002 navrhla Komise Německu řadu vhodných opatření k novému znění německého zákona o podporách pro lihovary na výrobu obilné pálenky. Dopisem ze dne 19. a 23. července 2002 sdělilo Německo Komisi, že její návrh odmítá a nezamýšlí ve stanovených lhůtách provést vhodná opatření.

---

[1] Úř. věst. C 269, 8.11.2003, s. 2.

[2] Bundesgesetzblatt 1999 část I č. 58, vydaná v Bonnu dne 28. prosince 1999. Zákon o konsolidaci rozpočtu zavedl všeobecnou reformu německého monopolu lihovin. Zákon vstoupil v platnost dne 1. října 2000.

[3] Branntweinmonopolgesetz (zákon o monopolu na lihoviny) ze dne 2. května 1976.

[4] Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1. pozměněné aktem o přistoupení z roku 2003.

(7) Komise proto u sporných opatření podpory rozhodla dne 16. října 2002 o zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle článku 19 nařízení (ES) č. 659/1999. Rozhodnutí bylo zveřejněno dne 11. září 2002 v *Úředním věstníku Evropské unie* ([5]) a všechny zúčastněné strany byly vyzvány, aby předložily ke sporným opatřením své připomínky.

(8) Německo se k zahájení řízení vyjádřilo dne 12. listopadu 2002.

(9) Komise obdržela od třetích stran celkem 54 připomínek včetně stanoviska s přibližně 2 000 podpisy. Připomínky se žádostí o stanovisko byly zaslány Německu dne 7. února 2003. Dne 26. února 2003 požádalo Německo Komisi o prodloužení lhůty k odpovědi, která byla poskytnuta dne 27. února. Odpověď Německa byla Komisi doručena dopisem ze dne 19. března 2003.

(10) Dne 5. června 2003 se na žádost Německa konalo jednání; za tím účelem předalo Německo Komisi dne 4. června 2003 přípravný dopis; dne 2. července 2003 následoval další dopis.

(11) Stěžovatelé předali Komisi dne 13. srpna 2003 před jednáním, které se konalo dne 29. srpna 2003 na jejich žádost, písemné připomínky.

(12) Dne 5. března 2004 předala Komise Německu dopis stěžovatelů ze dne 13. srpna 2003. Německo na něj odpovědělo dopisem ze dne 5. dubna 2004.

II. POPIS DOTČENÉHO REŽIMU

A. Německý monopol na lihoviny a jeho vývoj

(13) Německý monopol na lihoviny byl zaveden zákonem ze dne 8. dubna 1922 ([6]) a pozměněn zákonem ze dne 2. května 1976 v důsledku judikatury Soudního dvora Evropských společenství, mj. rozsudku ze dne 17. února 1976 ([7]) ve věci 45/75 (Rewe-Zentrale) ([8]). Nový zákon ze dne 2. května 1976 o monopolu na lihoviny zrušil politiku cenové podpory, která byla v rozporu s článkem 31 (bývalý článek 37) a nahradil ji úpravou vyrovnání cen.

(14) Dne 9. dubna 1976 oznámilo Německo Komisi reformovaný zákon o monopolu lihovin ([9]) podle čl. 93 odst. 3 (nyní čl. 88 odst. 3) Smlouvy o ES ve spojení s článkem 4 nařízení Rady č. 26 ze dne 4. dubna 1962 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi ([10]). Článek 4 uvedeného nařízení stanoví: „*Ustanovení čl. 93 odst. 1 a odst. 3 první věty Smlouvy se vztahují na podpory poskytované na produkci produktů uvedených v příloze II Smlouvy* [dále jen příloha I Smlouvy o ES; zdůrazněno Komisí] *nebo na obchod s nimi*“ ([11]). V důsledku toho mají členské státy jednoduchou oznamovací povinnost bez nutnosti schválení Komisí.

(15) Ve svém oznámení Německo odkázalo Komisi na skutečnost, že bude nadále plnit svoji zákonnou povinnost vykupovat produkci tuzemských výrobců pálenek za cenu kryjící náklady.

(16) V oznámení v roce 1976 nebyl rozlišen druh produktů, tedy neutrální alkohol a aromatizovaný alkohol, jako je např. obilná pálenka. Komise se tehdy k textu oznámení nevyjádřila.

(17) Po změně zákona v roce 1976 sestával monopol z výkupu a uvádění alkoholu na trh Spolkovou správou monopolu lihovin („BfB“ Bundesmonopolverwaltung für Branntwein) podřízenou ministerstvu financí. BfB nakupuje alkohol za zákonem zaručené ceny, rektifikuje jej ([12]) a prodává za tržní ceny. Z tohoto postupu je vyňata obilná pálenka.

([5]) Úř. věst. C 308, 11.9.2002, s. 6.
([6]) Reichsgesetzblatt I, S. 335, 405.
([7]) Sbírka 1976, s. 181 (bod 27). V tomto rozsudku Soudní dvůr zejména rozhodl, že je porušen článek 37 (nyní článek 31) Smlouvy „pokud se poplatek uložený na dovezený produkt liší od poplatku ukládaného na podobné domácí produkty, na které se přímo nebo nepřímo vztahuje monopol“.
([8]) Zákon o změně zákona o monopolu na lihoviny, Bundesgesetzblatt I N 50 ze dne 7. května 1976, s. 1145.
([9]) Oznámení se týkalo všech produktů, na které se vztahuje monopol, včetně obilné pálenky.
([10]) Úřední věstník 30 ze dne 20.4.1962, s. 62/993 pozměněná nařízením č. 49 (Úřední věstník 53 ze dne 1.7.1962, s. 62/1571).
([11]) Příloha II Smlouvy byla vstupem v platnost Amsterodamské smlouvy změněna na přílohu I. Obsah však zůstal nezměněn.
([12]) Rektifikace: Zpracování alkoholu destilací, filtrací nebo jinými postupy.

(18) U obilné pálenky byla obdobná úloha, avšak jen pro její výkup a uvádění na trh, svěřena zákonem ze dne 2. května 1976 společnosti Deutsche Kornbranntwein-Vermarktung GmbH („DKV“) ([13]), která byla založena dne 14. června 1930. Zákonem z roku 1976 získala DKV výlučné právo k převzetí největší části domácí produkce obilné pálenky za zákonem zaručené ceny, které kryjí náklady jak průmyslových tak zemědělských producentů ([14]), a k uvádění na trh obilných pálenek za tržní ceny po případné přeměně a/nebo rektifikaci. Až do roku 2000 uvedla 80 % obilné pálenky vyprodukované v Německu na trh DKV a zbylých 20 % samotné lihovary ([15]).

(19) DKV se jako protiplnění za výkon zákonné povinnosti, která na ni byla přenesena podle § 82 zákona o monopolu na lihoviny, poskytuje odměna, která se kvůli chybějící tržní ceně určuje podle hlavních zásad pro určování cen u veřejných zakázek na základě vlastních nákladů.

(20) Němečtí producenti obilných pálenek, kteří mají nárok na podporu, mají vůči DKV dodávkovou povinnost ve výši, která odpovídá jejich právům destilace, jež každoročně stanoví státní orgány. Mohou také produkovat větší množství alkoholu, avšak bez zaručené ceny. Zemědělské lihovary mají (na rozdíl od průmyslových lihovarů, ze zjevných důvodů) zákonnou povinnost zpracovat suroviny (zrno), které samy vyprodukovaly, a dále ve svém zemědělském podniku znovu využít vedlejší produkty vzniklé při destilaci, tj. například výpalky vzniklé při destilaci použít jako krmivo pro dobytek a kejdu využít jako hnojivo.

(21) Některé lihovary/někteří producenti však také využívají a uvádějí na trh celou svou produkci nebo její část sami, aniž by využily DKV. V takovém případě obdrží od DKV v rámci jim přidělených práv destilace protihodnotu nákladů na rektifikaci, skladování a uvádění na trh, které DKV ušetřilo. Tito producenti mají proto finančně stejné postavení s producenty, kteří dodávají svoji produkci DKV.

([13]) Společnost občanského práva DKV (společnost s ručením omezeným), zřízená v roce 1930 nařízením Říšského monopolního úřadu (Reichsmonopolamt) (dnes Spolkový monopolní úřad (Bundesmonopolbehörde)) a dnes podřízená ministerstvu financí, má výlučná práva na uvádění obilné pálenky na trh.

([14]) Až do vstupu v platnost zákona ze dne 28. prosince 1999.

([15]) Podle údajů DKV bylo v provozním roce 2000/2001, tj. v roce po vstupu v platnost HSanG, vyprodukováno 24 % a v provozním roce 2001/2002 40,6 % produkce obilné pálenky na volném trhu.

(22) Zákonem HSanG byly provedeny změny monopolu s cílem podpory omezit. V první řadě byl omezen okruh příjemců podpory a částečně nově upraven systém přidělování podpor. Po vstupu v platnost HSanG využívají plně původní režim výlučně zemědělské lihovary, jelikož práva na destilaci pro průmyslové lihovary na provozní roky 2000/2001 až 2005/2006 byla podle § 40 odst. 5 pozměněného zákona o monopolu na lihoviny stanovena na 50 % obvyklých práv na destilaci ([16]). Po uplynutí zákonem stanovené přechodné doby 2005/2006 budou mít nárok na podporu již jen zemědělské lihovary.

(23) Průmyslové lihovary, které se již nemohou podle § 58a zákona o monopolu na lihoviny pozměněného HSanG po uplynutí provozního roku 2006/2007, tj. po 30. září 2006, účastnit monopolu, však mohou dobrovolně vystoupit z monopolu již od roku 2001. K vyrovnání nevyhnutelných ztrát průmyslových lihovarů zákonodárce stanovil, že lihovary, které vystoupí z monopolu předčasně, obdrží vyrovnávací platby. Z tohoto důvodu se velký počet průmyslových lihovarů rozhodl pro předčasné vystoupení z monopolu.

(24) Z důvodů rovného zacházení mohou podle zákona na žádost vystoupit z monopolu i zemědělské lihovary; v takovém případě obdrží stejné vyrovnávací platby jako průmyslové lihovary.

(25) DKV bude úkol, který byl na něj přenesen zákonem ze dne 2. května 1976, plnit až do 30. září 2006; poté by mohla jeho úkol převzít společnost BfB.

B. **Popis sporných podpor**

Vyrovnání výrobních nákladů

(26) Odstranění monopolu na lihoviny ve druhé polovině 70. let a otevření trhu vedly bezodkladně ke zřetelnému zvýšení německých dovozů lihovin a zároveň k výraznému poklesu prodejní ceny lihovin, aniž by se tento cenový pokles projevil také u výrobců.

(27) Monopol se přizpůsobil (prostřednictvím DKV a BfB) novým tržním podmínkám a snížil své vlastní prodejní ceny na konkurenceschopnou úroveň. Prodejní cena alkoholu se tak snížila průměrně z 333 DEM/hl v roce 1976 na 115 DEM/hl v období let 1999/2000.

([16]) Provozní rok začíná vždy 1. října každého roku a končí 30. září roku následujícího.

(28) V roce 1999/2000 činila zákonem stanovená výkupní cena, kterou měl DKV hradit lihovarům, 263 DEM za hektolitr alkoholu (oproti 296 DEM/hl, které platí BfB výrobcům ostatních destilátů). Výkupní cena se vypočítává tak, aby byly pokryty náklady výrobců. Referenční náklady tvoří průměrné výrobní náklady svědomitého výrobce na hektolitr alkoholu. Ve stejném období obnášela prodejní cena obilné pálenky hrazená DKV 157 DEM/hl alkoholu (oproti 93 DM/hl za neutrální alkohol).

(29) Vyrovnávací režim má proto prokazatelně za cíl zmírnit důsledky chybějící částky, která se dotýká monopolu na distribuci lihovin a tím i DKV. Podle údajů poskytnutých Německem činily dotace poskytnuté lihovarům v období od 1. října 1999 až do 30. září 2000 36,6 milionů DEM (18,7 milionů EUR).

(30) Rozdíl mezi výkupní a prodejní cenou na trhu (tržní cena) představuje jednoznačně podporu. Tuto skutečnost Německo nepopírá.

Vyrovnávací částky při předčasném vystoupení z monopolu

(31) Režim stanovený v § 58a zákona o monopolu na lihoviny má lihovarům usnadnit vystoupení z monopolu. Jak je již uvedeno výše (viz bod odůvodnění 22), lihovary, které jsou ochotné vystoupit předčasně z monopolu, budou do září 2006 dostávat jako protiplnění a namísto provozní podpory k vyrovnání výrobních nákladů klesající vyrovnávací částky, které jsou vypláceny vždy v prvních čtyřech měsících provozního roku. Vyrovnávací částky umožňují výrobcům, kteří to přes vystoupení z monopolu chtějí, být nadále činní na tzv. „volném" trhu s obilnými pálenkami ([17]). Jedná se proto o přesměrování již dříve existujících podpor, které mohou výrobci podle přání využít.

(32) Je třeba připomenout, že téměř všechny průmyslové a také několik zemědělských lihovarů zvolilo tuto alternativu.

Financování podpory

(33) Schodek plynoucí z rozdílu mezi výkupní cenou a prodejem produktů za tržní ceny v Německu kryjí prostředky spolkového rozpočtu. Jako protiopatření byla proto zvýšena daň z alkoholu. Jedná se o spotřební daň, která se ukládá jak na domácí, tak na dovážený alkohol.

([17]) „Volný" trh s obilnými pálenkami představoval v provozním roce 2001/2002 40,8 % trhu.

Trh v číslech

(34) Na konci provozního roku 1999/2000 (před zavedením zákona) působilo 68 průmyslových a 409 zemědělských lihovarů, které produkovaly celkem 253 000 hektolitrů obilné pálenky. Ke dni 1. října 2001 působilo na trhu bezprostředně po reformě již jen 11 průmyslových lihovarů s celkovou produkcí 5 000 hektolitrů. Počet zemědělských lihovarů se snížil na 340 s celkovou produkcí 142 000 hektolitrů.

(35) 57 průmyslových lihovarů, které z monopolu vystoupily předčasně, obdrželo na konci obchodního roku 2001/2002 vyrovnávací částky v celkové výši 5,9 milionů EUR, 6 zemědělských lihovarů obdrželo 0,6 milionů EUR. 47 lihovarů, které svoji produkci uvádějí na trh samy (celkem 5 400 hektolitrů obilné pálenky), obdrželo za tímto účelem podpory ve výši 315 000 EUR. Konečně DKV obdžela v obchodním roce 2001/2002 dotaci ve výši 6,6 milionů EUR.

C. **Připomínky třetích stran**

(36) Po zveřejnění rozhodnutí o zahájení řízení došlo Komisi 54 stanovisek od třetích stran, mezi nimi fyzických osob, podniků, svazů a profesních sdružení. Převažující většina (47) odmítá opatření navržená Komisí, která tvoří výchozí bod pro toto řízení; tři stanoviska byla částečně kladná a čtyři zcela.

(37) Čtyři kladná stanoviska předložili zástupci lihovarnického průmyslu. Ti jsou dokonce toho názoru, že Komise nešla ve svém rozhodnutí o zahájení řízení dostatečně daleko, a že německý monopol na lihoviny musí být zásadně reformován.

Zemědělští producenti

(38) Všech 35 zemědělských lihovarů zastává vůči stanovisku Komise odmítavý postoj. U většiny z nich se jedná o malé rodinné zemědělské podniky. Všechny popírají názor Komise, podle kterého je obilná pálenka průmyslovým výrobkem. Podle jejich názoru se jednoznačně jedná o zemědělský produkt. Kritizují také pojem „obilná pálenka“ („Kornbranntwein“), který Komise používá; vhodnější název pro produkt dodávaný DKV by podle nich byl „surový alkohol“ nebo také „obilný surový alkohol“. Alkohol dodávaný DKV není produktem hotovým ke spotřebě, nýbrž musí být ještě dále zpracován nebo rektifikován. Částečně také argumentují, že postavení zemědělských výrobců nelze srovnat s průmyslovými podniky, jelikož nepodléhají stejným povinnostem. V této souvislosti jsou podrobně popsány různé stupně procesu výroby obilné pálenky, který vychází ze systému recyklace (pěstování obilí, lihovar, využití výpalků jako krmivo pro dobytek, využití kejdy jako hnojiva k pěstování obilí), a který vyžaduje přísně ekologické způsoby postupu. Zemědělské lihovary se proto domnívají, že se v jejich případě musí nadále uplatňovat ustanovení Smlouvy o ES, která se vztahují na zemědělské produkty a že by byly nevyhnutelně znevýhodněny vůči zemědělským podnikům, které dodávají svůj alkohol BfB, pokud by se na ně místo toho vztahovala přísná pravidla na ochranu hospodářské soutěže Smlouvy o ES. Konec monopolu ode dne 1. ledna 2004 by byl pro ně zajisté zhoubný, neboť řada z nich provedla investice, na které by poté již nestačila. Kromě toho byl lihovar v některých případech jádrem zemědělského podniku a pokud bude zastavena jeho činnost, bude hrozit zánik celého podniku. Sdružení zastupující zemědělské lihovary, které samy uvádějí na trh obilné pálenky, posuzuje obilnou pálenku také jako zemědělský produkt a domnívá se, že Komise by tento názor měla akceptovat. V mnoha stanoviscích je konečně zastáván i názor, že opatření podpory nemohou narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy, jelikož obilná pálenka je alkohol, který lze vyrábět pouze v německém jazykovém prostoru.

Stěžovatel a průmyslové lihovary

(39) Sdružení průmyslových lihovarů kritizuje zahájení řízení, jelikož se v něm navrhuje zrušení veškerých podpor jakéhokoli druhu, jak pro zemědělské, tak průmyslové lihovary. Sdružení dalo podnět k řízení, lituje však, že Komise zpochybňuje vyrovnávací částky pro průmyslové lihovary, které byly zamýšleny jako stimul pro předčasné vystoupení z monopolu. Podle názoru stěžovatele nepředstavují vyrovnávací částky státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Spíše se jedná o protihodnotu práv na destilaci, kterých se budou muset na rozdíl od zemědělských lihovarů vzdát. Schválení vyrovnávacích částek stanovených v HSanG se vyžaduje už jen z důvodů ochrany důvěry a je zároveň nezbytné, aby byla do konce uplynutí přechodné lhůty poskytnuta dotčeným lihovarům možnost přeměnit svoji činnost za hospodářsky přijatelných podmínek, zvláště když částky nebyly tak vysoké jako ztráty způsobené novým zákonem. Kromě toho nebude obchod mezi členskými státy platbami ovlivněn, neboť nedochází k narušení hospodářské soutěže, jelikož všichni členové sdružení zastavili produkci obilné pálenky z toho důvodu, že bylo nemožné udržet se na dotovaném trhu, aniž by sami obdrželi dotace. Stěžovatel trvá na svém názoru, že podpory pro zemědělské lihovary jsou z důvodu nerovného zacházení protiprávní. Tři průmyslové lihovary se přímo ozvaly s požadavkem, aby byla zachována ustanovení HSanG o platbě vyrovnávacích částek jako protihodnoty za předčasné vystoupení z monopolu.

Ostatní stanoviska

(40) Ostatní stanoviska včetně stanoviska znalce, který uvádí, že se účastnil prací na přípravě nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 ze dne 29. května 1989, kterým se stanoví obecná pravidla pro definici, označování a obchodní úpravu lihovin ([18]), nebo stanoviska sdružení spotřebitelů, které sebralo 2 000 podpisů, odmítají důrazně stanovisko zastávané Komisí při zahájení řízení, přičemž používají většinou shodné argumenty jako zemědělské lihovary a zejména zdůrazňují, že obilná pálenka musí být nadále posuzována jako zemědělský produkt a že Komise nesmí zpochybňovat tradiční způsoby výroby tohoto produktu. DKV uplatňuje, aby Komise, pokud bude ve svém konečném rozhodnutí trvat na jí navrhovaných vhodných účelných opatřeních, dbala při stanovení lhůty pro jejich provedení na zásadu proporcionality a prodloužila přechodnou lhůtu na období po 1. lednu 2004, aby měly dotčené podniky příležitost změnit jejich činnost.

D. **Připomínky Německa**

(41) Německo nepopírá, že systém náhrad výrobních nákladů poskytovaných prostřednictvím DKV má charakter provozní podpory. Zastává však názor, že by se na obilnou pálenku měla použít ustanovení Smlouvy o ES vztahující se na zemědělské produkty, a že by jí Komise neměla posuzovat jako průmyslový výrobek. Nesdílí

([18]) Úř. věst. L 60, 12.6.1989, s. 1. Nařízení ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 (Úř. věst. L 284, 31.10.2003, s. 1).

názor Komise, podle kterého obilný destilát vyrobený v rámci monopolu není zemědělským produktem, který spadá pod zastřešující pojem ethanol, nýbrž lihovinou označovanou jako pálenka, a je proto průmyslovým produktem. Své stanovisko odůvodňuje skutečností, že znění přílohy I Smlouvy o ES je jednoznačné, a že obsah textu Smlouvy o ES nelze zpochybnit předpisem sekundárního práva, jakým je nařízení (EHS) č. 1576/89.

(42) Na podporu svých argumentů Německo uvádí, že Soudní dvůr potvrzením nediskriminačního charakteru daně z alkoholu v několika rozsudcích (mimo jiné v rozsudku ze dne 13. března 1979 ve věci 91/78, (Hansen GmbH& Co/Hauptzollamt Flensburg ([19]) a ze dne 15. ledna 1985 ve věci 253/83, (Sektkellerei C.A Kupferberg v Hauptzollamt Mainz)) ([20]) uznal slučitelnost této daně s ustanoveními článků 37 a 95 (nyní články 31 a 90) ([21]) a tím nepřímo také s články 87 a 88 Smlouvy o ES.

(43) Pokud jde o vyrovnávací částky pro lihovary, které se rozhodly předčasně vystoupit z monopolu, uvádí Německo, poté, co objasnilo, že u práv na destilaci nejde oproti tvrzení stěžovatele o majetkovou hodnotu, ale že se kvůli dlouhodobému zapojení lihovarů v monopolu s lihovinami jedná o nezbytné podněty. Kromě toho mají zemědělské lihovary z důvodů rovného zacházení rovněž možnost vystoupit z monopolu, a to za stejných podmínek jako průmyslové lihovary.

(44) Německo upozorňuje, že pokud Komise setrvá na svém posouzení, a to jak v případě provozních podpor pro lihovary setrvávající v monopolu, tak v případě vyrovnávacích částek jako protiplnění za předčasné vystoupení z monopolu, bude z důvodu tradičního zapojení producentů obilných pálenek do monopolu, a s tím spojené ochrany důvěry, nezbytná víceletá přechodná lhůta. Tuto dobu potřebují lihovary, ať již jde o průmyslové podniky nebo jsou součástí zemědělského podniku, k přizpůsobení svých výrobních struktur volnému trhu nebo k přeměně svého podniku na jiné druhy výrobní činnosti. Německo proto navrhlo přechodnou lhůtu až do 30. září 2006. Předložilo Komisi konkrétní důvody, proč by měla být původní přechodná lhůta stanovená Komisí v rámci vhodných opatření na 1. ledna 2004 prodloužena alespoň do provozního roku 2005/2006. Jakékoli jiné rozhodnutí by mělo za následek uzavření mnoha průmyslových a zemědělských lihovarů a ztrátu mnoha pracovních míst.

([19]) Sbírka 1979, s. 935.
([20]) Sbírka 1985, s. 157.
([21]) V článku 90 (dříve článek 95) se stanoví: „Členské státy nepodrobí přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny podobné výrobky domácí. Členské státy nepodrobí dále výrobky jiných členských států vnitrostátnímu zdanění, které by poskytovalo nepřímou ochranu jiným výrobkům."

(45) Německo popírá tvrzení stěžovatele, podle kterého HSanG ze dne 22. prosince 1999 vedl k diskriminaci průmyslových lihovarů na výrobu obilných destilátů, jelikož se omezuje na přeměnu monopolu prostřednictvím minimálního snížení počtu příjemců podpory v přechodné lhůtě šesti let a odpovídajícího finančního vyrovnání, které bude stejným dílem vypláceno průmyslovým i zemědělským lihovarům.

III. PRÁVNÍ POSOUZENÍ

A. Použitelnost pravidel hospodářské soutěže

Na obilnou pálenku se nevztahuje příloha I Smlouvy o ES

(46) Výše bylo uvedeno, že zpracování obilné pálenky bylo organizačně odděleno od ostatních alkoholických výrobků zemědělského původu, na které se vztahuje monopol (viz odst. 16–24). V roce 1930 byla zvláště pro tento produkt v rámci monopolu na lihoviny založena DKV, organizace s právní subjektivitou. Zákonem ze dne 2. května 1976 Německo znovu potvrdilo zvláštní úpravu pro obilnou pálenku zachováním spoluexistence dvou různých institucí organizace trhu – BfB a DKV.

(47) Většina základních alkoholických výrobků (destilátů) dodávaná BfB je jasně určena k výrobě neutrálního alkoholu, který není určen ke spotřebě, zatímco destiláty dodávané DKV (Německem označované jako „jemný obilný destilát") se vyznačují svými aromatickými vlastnostmi, a jsou proto vhodné k lidské spotřebě.

(48) Toto rozlišování vychází hlavně ze stavu, v jakém je hlavní produkce z lihovarů dodávána oběma organizacím, které je uvádějí na trh, a z kvality produktu uváděného na trh po přeměně a/nebo rektifikaci oběma organizacemi.

(49) BfB vykupuje převážně surový alkohol (m.j. na bázi ovoce, brambor, melasy, obilí), který po rektifikaci a/nebo přeměně prodává jako neutrální alkohol.

(50) DKV vykupuje destilát – „jemný obilný destilát" –, který se již považuje za lihovinu ve smyslu nařízení (EHS) č. 1576/89. Rektifikace destilátu prováděná DKV spočívá zejména ve standardizaci obsahu alkoholu obsaženého v konečném produktu (32 % u produktu označovaného jako „Korn" a 37,5 % u produktu označovaného jako „Kornbrand").

(51) V příloze I Smlouvy o ES ve znění nařízení Rady č. 7a ze dne 18. prosince 1959 o přijetí některých výrobků na seznam přílohy II Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství ([22]) se jedná o „Ethylalkohol denaturovaný či nedenaturovaný, o jakémkoli obsahu alkoholu, získávaný ze zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy, vyjma destilátů, likérů a jiných lihových nápojů a složených lihových přípravků (tzv. koncentrované extrakty) pro výrobu alkoholických nápojů“. Tento text lze vykládat pomocí položek ex22.08 a 22.09 (nyní 22.07 a 22.08) celního sazebníku, ve kterém je definován ethylalkohol, destiláty, likéry a jiné alkoholické nápoje.

(52) Ve vysvětlivkách k celnímu sazebníku je pálenka, na kterou se nevztahuje Příloha I, definována jako: „*(…) který (bez přidání aromatických látek) se získává destilací vykvašených přírodních tekutin jako víno, jablečné víno anebo z vykvašených plodů, vykvašených lihovarských výpalků, obilí nebo podobných vykvašených rostlinných výrobků; vyznačuje se zvláštní chutí a zvláštním aroma; to je způsobeno obsahem sekundárních složek (estery, aldehydy, kyseliny, vyšší alkoholy atd.), které závisí na druhu výchozích látek použitých k destilaci.* “

(53) Položka zahrnuje také „ethylalkohol, nedenaturovaný s obsahem alkoholu nižším než 80 % […]“. Vysvětlivky k tomuto výrobku uvádějí:„ *...bez ohledu na to, zda je určený ke spotřebě nebo pro technické účely; odlišuje se od výrobků uvedených pod písmenem A [např. pálenka], i když je určen ke spotřebě, tím, že neobsahuje složky dodávající aroma.*“

(54) Obilná pálenka je tedy pálenka, která se vyznačuje přítomností aromatických složek, a nelze ji proto považovat za ethylalkohol. O tom svědčí také bod C písmeno 4 vysvětlivek k položce ex22.09 (nyní 22.08, bod C, písmeno 2); ve kterém se zdůrazňuje, že do této položky náleží kromě ethylalkoholu také „*whisky a jiné destiláty z destilace vykvašené zápary (ječmenné, ovesné, žitné, pšeničné, kukuřičné zápary atd.)*“.

(55) Ve svých odpovědích Komisi Německo zaměňuje obilný alkohol, který lze považovat podle výše uvedených podmínek za ethylalkohol (viz bod odůvodnění 53), s lihovinou obilná pálenka. Ze znění zákona o monopolu na lihoviny ve znění HSanG ze dne 22. prosince 1999 lze usuzovat, že německý zákonodárce skutečně přistupuje k obilnému alkoholu a obilné pálence odlišně, neboť se jedná o různé produkty.

([22]) Úř. věst. 7 z 30.1.1961, s.61/71

(56) V důsledku toho Komise trvá na svém názoru, že se jedná o odlišné produkty; první z nich je určen k výrobě neutrálního alkoholu, zatímco druhý, o kterém se jedná v tomto řízení, obsahuje prvky, které mu dodávají aroma a chuť.

(57) Ustanovení čl. 1 odst. 1 nařízení (EHS) č. 1576/89 se stanoví, že se tímto nařízením stanoví obecná pravidla pro definici, označování a obchodní úpravu lihovin.

(58) V čl. 1 odst. 4 uvedeného nařízení jsou uvedeny různé kategorie lihovin. Pod písmenem c) je „obilný destilát“ definován jako

„1. *lihovina vyrobená destilací zkvašené obilné zápary mající organoleptické vlastnosti použité suroviny*

Označení „obilný destilát“ může být nahrazeno označením Korn nebo Kornbrand v případě nápoje vyráběného v Německu a v regionech Společenství, ve kterých je němčina jedním z úředních jazyků, za předpokladu, že tento nápoj je v těchto regionech tradičně vyráběn a pokud se tam obilný destilát získává bez jakýchkoli přídatných látek

— *buď výhradně destilací zkvašené zápary celých zrn pšenice, ječmene, ovsa, žita nebo pohanky se všemi jejich částmi,*

— *nebo redestilací destilátu získaného podle prvního pododstavce*

2. *Obilný destilát označený „obilná pálenka“ musí být získán destilací ne méně než 95 % objemových zkvašené obilné zápary a musí mít organoleptické vlastnosti použité suroviny.*“

(59) V předloženém případě dodávají výrobci obilných destilátů DKV produkt získaný postupem popsaným v nařízení (EHS) č. 1576/89 (jemný obilný destilát), který následně DKV rektifikuje a/nebo přemění tak, aby mohl být uveden na trh.

(60) Německo se domnívá, že by Komise neměla z tohoto textu vycházet, neboť ten pouze stanoví pravidla pro prodej lihovin v zájmu ochrany spotřebitele. Komise nepopírá, že toto je účel nařízení, nevylučuje však ani, že text lze použít pro účely popisu a definice obilné pálenky (Kornbranntwein) jako lihoviny, která jako taková přímo podléhá pravidlům hospodářské soutěže. Proto se domnívá, aniž by k tomu chtěla vydat konečný závěr, že tato část textu sekundárního práva podporuje její názor, pokud jde o klasifikaci sporného produktu.

(61) Německo poukazuje v jednom ze svých sdělení Komisi na to, že znění Přílohy I Smlouvy o ES je v jednotlivých jazykových verzích odlišné. Slovo „pálenka" chybí v anglické a nizozemské jazykové verzi; v nich je uveden pouze „likér" a „lihoviny". Komise k tomu poznamenává, že německá a ostatní jazykové verze jsou, co se této věci týče, jasné a že „pálenka" je v nich nepochybně zmíněna. Jazykové verze, které, jako anglická a nizozemská, výslovně nevylučují pálenku, musí být vykládány a používány ve světle ostatních jazykových verzí a lze jim rozumět pouze tak, že pálenka patří k ostatním alkoholickým nápojům, které jsou také vyloučeny z oblasti působnosti Přílohy I.

(62) V rámci fungování a dalšího rozvoje společného trhu se zemědělskými produkty přijala Rada dne 8. dubna 2003 nařízení Rady (ES) č. 670/2003, kterým se stanoví zvláštní opatření týkající se trhu s ethanolem zemědělského původu ([23]). Tímto nařízením má být poprvé vytvořena společná organizace trhu s alkoholem zemědělského původu.

(63) Ve svém rozhodnutí o zahájení řízení Komise použila k podpoře svých argumentů několik bodů tohoto nařízení, které bylo tehdy ještě ve stadiu přípravy. Mohlo by být zajímavé vzít si k případné podpoře názoru Komise, podle kterého je obilná pálenka průmyslovým produktem, přípravné práce k tomuto právnímu předpisu, tak i konečné znění nařízení. Lihoviny ve smyslu nařízení (EHS) č. 1576/89 byly v první předloze článku 1 výslovně vyloučeny z jeho oblasti působnosti. V konečné verzi nařízení jsou dotčené zemědělské produkty definovány s odkazem na Přílohu I Smlouvy o ES. V položkách celního sazebníku zmíněných v článku 1, pro která platí nařízení, není uveden destilát ve formě obilné pálenky, nýbrž pouze nedenaturovaný a denaturovaný ethylalkohol a denaturovaný destilát.

([23]) Úř. věst. L 97, 15.4.2003, s. 9.

(64) Komise proto dochází k závěru, že obilná pálenka je lihovina vyňatá z přílohy I Smlouvy o ES, a proto se na ní vztahují pravidla hospodářské soutěže Společenství.

B. **Sporná opatření by se měla hodnotit jako existující podpory ve smyslu článku 87 odst. 1 smlouvy o ES**

(65) Komise dokázala, že obilná pálenka je průmyslový produkt, na který se použijí články 87 a 88 Smlouvy o ES.

(66) Článek 87 odst. 1 Smlouvy o ES stanoví, že „*podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak*".

Krytí výrobních nákladů

(67) Sporná opatření poskytují výhodu producentům obilné pálenky, jelikož jim zaručují krytí výrobních nákladů v rámci jim propůjčených práv na destilaci nezávisle na ceně, kterou bude produkt nakonec mít na německém trhu. Je třeba připomenout, že obilná pálenka byla vykupována DKV v letech 1999/2000 za cenu 263 DEM/hl a poté uváděna na trh za cenu 157 DM/hl, což v dotčeném období odpovídá podpoře ve výši 36,6 milionů DEM (18,7 milionů EUR). Němečtí producenti obilné pálenky tak mohou prodávat svoji produkci za finančních podmínek, které jsou podstatně výhodnější než podmínky, které by platily, kdyby museli svou produkci prodávat za běžných tržních podmínek – tj. bez značných dotací monopolu.

(68) V případech, kdy DKV není sama zapojena do výrobního procesu obilné pálenky, získávají dotčení producenti podle svých práv na destilaci odškodnění ve výši nákladů, které DKV ušetřila za rektifikaci, uvedení na trh, skladování atd. obilné pálenky.

(69) Díky těmto podporám mohou němečtí výrobci část své produkce obilné pálenky, na kterou se nevztahují práva na destilaci a kterou mohou uvádět na trh přímo, prodávat za ceny, které by nemohli požadovat, pokud by, díky monopolu, nezískali za zbylou produkci dodanou DKV nadměrnou výkupní cenu.

(70) Toto zvýhodnění se projevuje v obvyklých výrobních nákladech a nákladech na uvádění na trh, tj. provozních nákladech daného podniku.

Vyrovnávací částky

(71) Výrobci rovněž čerpají výhody z vyrovnávacích částek, které jim jsou poskytovány namísto náhrady výrobních nákladů, pokud předčasně vystoupí z monopolu, aby se mohli případně prosadit na „volném" trhu s obilnými pálenkami. Poskytnuté finanční prostředky nahrazují dotace na výrobu a uvádění na trh určitého produktu, odpovídají však ve své podstatě dotacím. Není důležité, že vyrovnávací částky mohou být použity také pro jiné účely než pro setrvání na „volném" trhu s obilnými pálenkami, např. k uzavření nebo restrukturalizaci lihovarů.

(72) HSanG, kterým má být rozsah dotací v rámci monopolu na lihoviny celkově snížen, je zjevně určen k vytvoření vyvážené přechodné úpravy, která bude zohledňovat potřeby všech výrobců podle jejich zvláštností a stanovených cílů. V této souvislosti je třeba upozornit na to, že ne všichni výrobci mají stejné povinnosti; zemědělští výrobci musí např. při výrobě ze zákona uplatňovat ekologickou zásadu recyklace.

(73) Vyrovnávací částky nejsou vázány na investice a týkají se tak běžného provozu zvýhodněných lihovarů.

(74) Opatření jsou financována ze státních prostředků, ať již ve formě dotací výrobních nákladů nebo ve formě vyrovnávacích částek. Schodek plynoucí z rozdílu mezi výkupní cenou a prodejem produktů za tržní cenu v Německu kryjí prostředky spolkového rozpočtu. To se týká také vyrovnávacích částek pro výrobce, kteří předčasně vystoupí z monopolu.

(75) Cílem opatření je podpora produkce obilných pálenek. Mají tedy selektivní charakter.

(76) Opatření zcela zjevně narušují hospodářskou soutěž na společném trhu a ovlivňují obchod mezi členskými státy, jelikož němečtí výrobci soutěží s výrobci jiných členských států, kteří by mohli chtít stejný alkohol uvádět na německý trh. Jak upozornilo více třetích stran, smí být označení obilný destilát podle citovaného nařízení (EHS) č. 1576/89 výlučně používáno „pro nápoj vyráběný v Německu a v regionech Společenství, ve kterých je němčina jedním z úředních jazyků [24], za předpokladu, že tento nápoj je v těchto regionech tradičně vyráběn…" Kromě toho obilný destilát soutěží s jinými destiláty a lihovinami z ostatních členských států. Skutečnost, že Soudní dvůr v případech Hansen und Sektkellerei C.A. Kupferberg rozhodl, že se články 95 a 37 Smlouvy o EHS mají vykládat v tom smyslu, že nejsou v rozporu s faktickým snížením prodejní ceny destilátu prodávaného monopolní institucí, za předpokladu, že „*se ani na dovezené výrobky nepoužije skutečně žádná vyšší daňová sazba než na odpovídající tuzemské výrobky*", nepředjímá hodnocení státních podpor Komisí.

(77) Proto není pochybnost, že sporná opatření jsou způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy.

(78) U sporných opatření se tedy jedná o státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES. Jelikož mají krýt náklady na běžný provoz dotčených podniků, jedná se o provozní podpory.

(79) Po přezkoumání podkladů, které předalo Německo, stěžovatelé a zúčastněné třetí strany, Komise konstatuje, že zákonem HSanG ze dne 22. prosince 1999 byla stanovena nová úprava monopolu s lihovinami ve znění zákona ze dne 2. května 1976, tak, aby byly obecně odstraněny dotace pro výrobu obilného destilátu. Komise dále stanoví, že Německo oznámilo opatření plynoucí ze zákona z roku 1976 na základě ustanovení platných pro zemědělské produkty v dubnu 1976, a že oznámení nebylo svého času podnětem pro další připomínky.

(80) Komise ve svém rozhodnutí doporučila Německu, aby přijalo vhodná opatření podle čl. 88 odst. 1 Smlouvy o ES a článku 18 nařízení (ES) č. 659/1999, poté, co dospěla k závěru, že obilný destilát je třeba považovat za průmyslový výrobek a že dotčená opatření představují existující podpory, které již nejsou slučitelné se společným trhem, proti čemuž však Německo vzneslo námitku.

(81) Státní podpory vyplývající ze zákona o monopolu na lihoviny, včetně opatření podpory pro obilné destiláty na základě zákona ze dne 2. května 1976 Německo řádně oznámilo, aniž by Komise v dané době vyjádřila výhrady, pokud jde o jejich slučitelnost s pravidly hospodářské soutěže. Německo svého času Komisi informovalo, že zamýšlí opatření provést. Proto se jedná o existující státní podpory ve smyslu článku 1 písm. b) bod iii) nařízení (ES) č. 659/1999.

[24] Zvýraznění doplněno Komisí.

(82) Ani ve svém rozhodnutí ze dne 19. června 2002 Komise neklasifikovala opatření vyplývající ze zákona ze dne 22. prosince 1999 jako nové podpory.

(83) Vlastní účel HSanG ze dne 22. prosince 1999 spočívá ve snížení okruhu příjemců a výše poskytovaných dotací. Nemění nic na podstatě systému zavedeného zákonem ze dne 2. května 1976, podle kterého jsou náklady výrobců hrazeny bez ohledu na tržní cenu obilného destilátu. To samé platí pro vyrovnávací částky, které se poskytují za předčasné vystoupení z monopolu a nahrazují na určitou dobu dotace.

(84) Proto nemusel být HSanG z roku 1999 před svým vstupem v platnost Komisi oznámen.

(85) Tento názor odpovídá rozsudku Soudního dvora Evropských společenství ze dne 9. srpna 1994 ve věci C 44/03 („Namur–Les assurances du crédit SA“) ([25]). V tomto případě se veřejný podnik rozhodl, že rozšíří své činnosti, takže státní podpora, která mu byla poskytnuta na základě právních předpisů vydaných před vstupem v platnost Smlouvy, by zvýhodnila i rozšířenou oblast činnosti. Soud rozhodl, že v takovém případě nelze zastávat názor, že se zde jedná o zavedení nebo úpravu podpory ve smyslu čl. 93 odst. 3 Smlouvy o ES, jelikož se toto rozhodnutí uplatní, aniž by došlo ke změně režimu podpory zavedené zákonem.

(86) Proto se na podpory, které byly poskytnuty na základě režimu podpory existujícího před vstupem v platnost Smlouvy, nevztahuje povinnost předchozího oznámení ani zákaz provádění podle čl. 93 odst. 3; jsou však předmětem průběžného zkoumání v souladu s odst. 1 stejného článku.

„*Nelze přinutit členské státy - aniž by vznikla právní nejistota - aby oznamovaly Komisi nejen nové podpory a úpravy podpor ve vlastním smyslu, které jsou poskytovány podniku, který je příjemcem podpory podle stávajícího režimu podpory a podléhaly jejím preventivním kontrolám, ale i opatření, která se týkají činnosti tohoto podniku a mají dopad na fungování společného trhu nebo na hospodářskou soutěž.*“

(87) Komise se k tomuto hodnocení připojuje.

(88) Ve světle výše uvedeného zahájila Komise řízení stanovené v nařízení (ES) č. 659/1999.

([25]) Sbírka 1994, s. I-3829.

a) Předběžná opatření podle nařízení (ES) č. 659/1999

(89) Pod nadpisem článku 17 nařízení (ES) č. 659/1999: „Spolupráce podle čl. 93 odst. 1 Smlouvy“ je uvedeno:

„(1) *Komise získá od dotyčného členského státu všechny informace nezbytné pro přezkoumání existujících režimů podpory podle čl. 88 odst. 1 Smlouvy, které proběhne ve spolupráci s členským státem.*

(2) *Považuje-li Komise existující režim podpory za neslučitelný nebo již neslučitelný se společným trhem, informuje dotyčný členský stát o tomto předběžném názoru a poskytne dotyčnému členskému státu možnost předložit ve lhůtě jednoho měsíce vyjádření…*“.

(90) Dopisem ze dne 22. února 2002 Komise řádně informovala Německo, že po přezkoumání jeho odpovědí a skutečností předložených stěžovateli dospěla k závěru, že se na sporná opatření podpory použijí pravidla hospodářské soutěže Společenství a že se nemůže dovolávat zvláštních ustanovení platných pro zemědělské produkty, neboť obilný destilát je průmyslový výrobek, který nespadá do přílohy I Smlouvy o ES.

(91) Poté co Komise stanovila, že opatření Německa ve prospěch lihovarů představují existující podpory, jejichž slučitelnost s ustanoveními Smlouvy o ES je sporná, vyzvala Německo podle článku 17 nařízení (ES) č. 659/1999, aby předložilo své vyjádření ve lhůtě šesti měsíců po obdržení dopisu ze dne 22. února 2002. Kromě toho vyzvala Německo, aby předložilo vhodné návrhy ke změně své monopolní legislativy tak, aby byla slučitelná s ustanoveními článku 87 Smlouvy o ES.

(92) Dopisem ze dne 19. března 2002 vzneslo Německo námitky proti hodnocení Komise a znovu uvedlo, že se na obilný destilát musí vztahovat ustanovení platná pro zemědělské produkty.

b) Návrh vhodných opatření

(93) Článek 18 nařízení (ES) č. 659/1999 stanoví:

„*Pokud Komise, z hlediska informací předložených členským státem podle článku 17, dospěje k názoru, že existující režim podpory není nebo již není slučitelný se společným trhem, vydá doporučení navrhující dotyčnému členskému státu vhodná opatření. Doporučení může navrhovat zejména: a) podstatnou změnu režimu podpory nebo b) zavedení procesních požadavků nebo c) zrušení dotyčného režimu podpory.*“

(94) Komise ve svém rozhodnutí ze dne 19. června 2002 doporučila Německu vhodná opatření podle článku 88 odst. 1 Smlouvy o ES ve spojení s článkem 18 nařízení (ES) č. 659/1999 za účelem nápravy jednotlivých ustanovení německé legislativy pro obilné pálenky (zákon ze dne 2. května 1976 a ze dne 22. prosince 1999):

a) Zemědělské a průmyslové lihovary již nesmí dostávat provozní podpory ve formě dotací na udržení cen zaručených zákonem.

b) Nemohou již požadovat jakékoli jiné podpory jako vyrovnání za předčasné vystoupení ze systému.

c) Změny legislativy je třeba provést co možná nejdříve od začátku provozního roku 2002/2003 a musí vstoupit v platnost nejpozději k 1. lednu 2004.

d) Německo bude informovat Komisi o přijatých vhodných opatřeních prostřednictvím zprávy, která musí být předložena nejpozději na konci prvního čtvrtletí 2003. Druhá zpráva o skutečném provádění opatření musí být Komisi předložena nejpozději do konce listopadu 2003.

C. **Posouzení judikatury, kterou Německo uvedlo k odůvodnění opatření podpory**

(95) Soudní dvůr Evropských společenství se vyjádřil několikrát ke slučitelnosti zákonných ustanovení německého monopolu na lihoviny s určitými ustanoveními Smlouvy o ES (srov. zejména rozsudky ve věcech Hansen a Sektkellerei C.A. Kupferberg, viz bod odůvodnění 42).

(96) Německo se ve svých odpovědích Komisi odvolává na tuto judikaturu a odvozuje z ní, že ustanovení zákona o monopolu na lihoviny ze dne 2. května 1976 byla Soudním dvorem přezkoumána a potvrzena. V důsledku toho nemůže Komise zákon o monopolu na lihoviny (ve znění zákona ze dne 22. prosince 1999) zpochybňovat, neboť ho Soudní dvůr neshledal závadným.

(97) Je proto vhodné zabývat se podrobně podstatnými ustanoveními této judikatury.

(98) V právních věcech citovaných v této souvislosti byl Soudní dvůr požádán o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci platnosti daňových ustanovení zavedených německým monopolem na lihoviny ve světle článků 37 a 95 (nyní články 31 a 90) Smlouvy o ES. Soudní dvůr se při této příležitosti vyjádřil ke slučitelnosti daňových opatření vyplývajících ze zákona o monopolu na lihoviny s ustanoveními Smlouvy o ES.

(99) Ve svém rozsudku se omezil na to, aby poukázal na skutečnost, že „*při provádění článků 92 a 93 je Komisi ponechán široký prostor k zásahu, zatímco článek 37 je přímo použitelný*“. Tím potvrdil, že Komise má na základě Smlouvy o ES oprávnění posuzovat sporná opatření z hlediska práva státních podpor.

(100) Soudní dvůr kromě toho uvádí, že společným cílem článků 92 a 93 na jedné straně a článku 37 na straně druhé je sice zabránit, aby členské státy „*činností státního monopolu nebo poskytováním podpor*“ způsobily narušení podmínek hospodářské soutěže na společném trhu nebo znevýhodnění výrobců nebo obchodu jiných členských států, že se však jedná o ustanovení, která „*mají rozdílné předpoklady pro své použití, jež jsou vlastní té formě státního opatření, kterou upravují*“. Nakonec Soudní dvůr uvedl, že v tomto zvláštním případě nemusí být přezkoumáno, do jaké míry jsou ustanovení článků 92 a 93 použitelná na produkci dotčených zemědělských produktů a obchod s nimi.

(101) Z tohoto odůvodnění nelze odvodit, že Soudní dvůr zastával stanovisko, podle kterého se ustanovení o podporách ve Smlouvě o ES nepoužijí na dotace poskytované v rámci monopolu s obilnými destiláty.

(102) Německo sice uznává, že se Soudní dvůr nevyjádřil přímo k souladu monopolu s články 92 a 93, uplatňuje však, že neexistuje pochybnost o tom, že by Soudní dvůr klasifikoval sporný produkt jako zemědělský produkt, který může být předmětem společné organizace trhu.

(103) Komise poznamenává, že se Soudní dvůr ke sporným státním podporám nevyjádřil. Trvá proto na stanovisku, že rozsudky Soudního dvora, na které se Německo v této věci odvolává, nepředjímají ani klasifikaci sporného produktu ani posouzení podpor ve prospěch německých lihovarů z hlediska práva podpor. Citovaná judikatura proto není pro tento případ relevantní.

D. **Slučitelnost podpor**

(104) V článku 87 odst. 2 Smlouvy o ES jsou uvedeny určité druhy podpor, které jsou slučitelné se Smlouvou o ES. Vzhledem ke druhu a charakteru podpor je však zřejmé, že výjimky uvedené v čl. 87 odst. 2 písm. a), b) a c) se v tomto případě neuplatní.

(105) V čl. 87 odst. 3 jsou uvedeny druhy podpor, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem. Je zřejmé, že sporná úprava neslouží ani uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu ani nápravě vážné poruchy v hospodářství některého členského státu, ani podpoře kultury a zachování kulturního dědictví ve smyslu výjimek stanovených v čl. 87 odst. 3 písm. b) a d).

(106) Pokud jde o výjimky v zájmu rozvoje oblastí, stanovené v čl. 87 odst. 3 písm. a) a c), je třeba upozornit, že se sporné podpory vztahují bez rozdílu na všechny regiony Německa. Není také pochyb, že podpory nejsou určeny k usnadnění rozvoje určitých hospodářských činností (čl. 87 odst. 3 písm. c)) v oblastech vědy a rozvoje, ochrany životního prostředí, zaměstnání nebo vzdělávání podle příslušných rámců nebo pokynů Společenství. Jelikož nelze uplatnit ani jiný důvod v souvislosti s rozvojem určitých hospodářských činností, je třeba sporné podpory považovat za neslučitelné se společným trhem.

(107) Komise se přesto domnívá, že ze zcela určitých důvodu lze dovolit, aby systém prováděný v Německu zůstal po určitou přechodnou dobu zachován.

(108) Po zahájení řízení protestovaly všechny dotčené strany s výjimkou zástupců lihovarnického průmyslu proti lhůtě navržené Komisí. Německo Komisi vysvětlilo, že je nezbytné poskytnout víceletou lhůtu, aby sporné podpory mohly být odstraněny za příznivých podmínek, aniž by byla ohrožena existence producentů, kteří byli doposud zvýhodněni řádně oznámeným systémem dotací, proti kterému Komise po léta nic nenamítala.

(109) Komise bere ze všeho nejdříve na vědomí, že provozní rok výroby obilné pálenky začíná dne 1. října jednoho roku a končí 30. září roku následujícího. Tuto skutečnost Komise zohlední při stanovení lhůty, ve které musí Německo provést změnu zákona.

(110) Německo Komisi přesvědčivě odůvodnilo, že průmyslové a zemědělské lihovary, které doposud dodávaly DKV destiláty vyrobené v rámci monopolu a v budoucnosti by chtěly samy dodávat na trh obilnou pálenku v rámci nového systému, musí uskutečnit značné investice. K tomu patří například pořízení nových destilačních zařízení nebo výstavba nových budov a skladovacích prostor (ocelové nádrže, dřevěné sudy, laboratorní přístroje, zařízení na plnění lahví, skladovací prostor pro zabalené zboží, žádosti o stavební povolení, atd.). Německo odhaduje, že lihovar s roční produkcí 1 000 hl obilného alkoholu musí na uvedení na trh tohoto množství ročně investovat alespoň 400 000 EUR.

(111) Nezbytné změny nejsou evidentně proveditelné bez poskytnutí dodatečné lhůty, během které bude zachována existující finanční podpora, ať již ve formě náhrady výrobních nákladů nebo ve formě vyrovnávacích částek. To platí především pro malé lihovary, které tvoří převážnou většinu dotčených podniků a/nebo zemědělských podniků.

(112) Komise uznává oprávněnost žádosti Německa do té míry, v jaké lze prokázat, že náhlé zastavení podpor poskytovaných desítky let, by ohrozilo existenci velké části podniků, zejména zemědělských lihovarů dotčených opatřeními. Proto by měla být stanovena taková přechodná lhůta, aby se v ní lihovary mohly přizpůsobit nové situaci.

(113) Komise bere rovněž na vědomí, že obilná pálenka soutěží s jinými produkty, které spadají do přílohy I Smlouvy o ES a dostávají podpory. Jelikož se však v daném případě jedná o provozní podpory, musí být ukončeny v přiměřené lhůtě: na základě výše uvedeného by mohlo být v této souvislosti přiměřené zachovat režim během přibližně dalších dvou a půl let (do 30. září 2006). Poté musí Německo tento režim se všemi jeho důsledky zrušit.

(114) Komise proto stanoví:

a) Zemědělské a průmyslové lihovary již nesmí dostávat provozní podpory ve formě dotací na udržení cen zaručených zákonem.

b) Nemohou rovněž uplatňovat jakýkoli další nárok na jakékoli jiné podpory jako vyrovnání za předčasné vystoupení ze systému.

c) Změny legislativy je třeba provést co možná nejdříve od začátku provozního roku 2005/2006 a musí vstoupit v platnost nejpozději dne 30. září 2006.

d) Německo musí Komisi informovat o přijatých vhodných opatřeních prostřednictvím zprávy, kterou je třeba předložit nejpozději na konci druhého čtvrtletí 2005. Druhá zpráva o skutečném provádění opatření musí být Komisi předložena nejpozději do konce roku 2006,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Režim podpory ve prospěch producentů obilných pálenek, který stanoví německý zákon o monopolu na lihoviny, je neslučitelný se společným trhem.

Článek 2

Německo přijme všechna nezbytná opatření ke zrušení režimu podpory uvedeného v článku 1 od 30. září 2006.

Článek 3

Nejpozději dne 30. června 2005 Německo oznámí Komisi, jaká opatření přijalo ke zrušení režimu podpory.

Nejpozději dne 31. prosince 2006 oznámí Německo Komisi skutečné používání přijatých opatření.

Článek 4

Toto rozhodnutí je určeno Spolkové republice Německo.

V Bruselu dne 16. listopadu 2004.

Za Komisi

Mario MONTI

člen Komise